

Nízkoprahové zariadenie pre deti a mládež

Petra Hraňová
Školiteľka: PhDr. Jana Štúrová, PhD.

Ciele diplomovej práce

- ❑ Otvoriť diskusiu o nízkoprahovom prístupe k psycho-sociálnym službám pre rôzne cieľové skupiny
- ❑ Predstaviť fungujúce nízkoprahové zariadenie pre deti mládež
- ❑ Na základe prieskumu potrieb odpovedať na otázky týkajúce sa motivácie skupiny klientov a pracovníkov nízkoprahového zariadenia pre deti mládež

Čo je „nízkoprahovosť“?

Termín "**nízkoprahový**" znamená **maximálne prístupný** a zahŕňa snahu prevádzkovateľov služby odstrániť akékoľvek **technické, psychologické a sociálne bariéry**, ktoré by bránili cieľovej skupine vstúpiť do priestorov zariadenia či využiť ponuku poskytovaných služieb (Zimmermannová, 2002).

Kontakt medzi cieľovou skupinou a poskytovateľmi služby by mal byť úplne dobrovoľný a služby orientované na potreby celej cieľovej skupiny.

Princípy

- ❑ anonymita
- ❑ dôvernosť informácii
- ❑ participácia klienta
- ❑ rešpekt k odlišnosti

Čo je „nízkoprahovosť“?

Zhrnutie základných rysov nízkoprahových programov:

- ❑ zameriavajú sa na osoby (alebo skupiny osôb), ktoré nevyhľadávajú bežnú inštitucionálnu pomoc
- ❑ služba je poskytovaná v prirodzenom prostredí klienta
- ❑ pre realizáciu služby nie je potrebné poznať podrobné údaje o klientovi
- ❑ existuje cielená snaha odstraňovať psychologické, sociálne a technické bariéry, ktoré bránia klientovi vo využívaní služby

Komu sú nízkoprahové služby určené?

V diplomovej práci sme sa zamerali na tieto skupiny (z dôvodu ich ohrozenia sociálnym vylúčením):

- (Injekční) užívatelia drog
- Osoby pracujúce v sexbiznise
- Mladí ľudia s vyhraneným životným štýlom/ príslušníci subkultúr, hudobných a tanečných scén
- Etnické minority
- Skupiny neorganizovaných detí a mládeže (často v ťažkých životných situáciách)

Nízkoprahové zariadenie pre deti a mládež

Cieľová skupina NZDM

- ❑ deti a mládež v náročných životných situáciách (situáciách, s ktorými sa nevedia sami vyrovnáť – od zvládania úloh dospievania cez školské problémy až po násilie v rodine alebo konflikty so zákonom)
- ❑ deti a mládež s vyhraneným životným štýlom (predstavitelia rôznych subkultúr, hnutí alebo etník; NZDM sú často zamerané na tie skupiny, ktorých životný štýl a spôsob trávenia voľného času nie je akceptovaný väčšinou spoločnosťou)
- ❑ neorganizované deti a mládež (do tejto skupiny patrí veľká časť detí a mladých ľudí na Slovensku; často trávajú svoj voľný čas pasívne na ulici)

Nízkoprahové zariadenie pre deti a mládež

Ciele NZDM:

- ❑ pomoc pri prekonávaní životných problémov detí a mládeže, ochrana ich práv, obhajovanie záujmov, rozvoj životných zručností
- ❑ aktivizácia cieľovej skupiny k zmysluplnému tráveniu voľného času (a poskytnutie podmienok pre voľnočasové aktivity)
- ❑ predchádzanie, zabránenie alebo obmedzenie sociálne - patologických javov spôsobovaných cieľovou skupinou alebo na samotnej cieľovej skupine

Služby a aktivity, ktoré NZDM ponúkajú:

- ❑ psychologické a sociálne služby (kontaktná práca, situačná intervencia, základné poradenstvo, sprevádzanie a sprostredkovanie informácií, terénna sociálna práca)
- ❑ voľnočasové aktivity (hry, miesto na posedenie alebo prípravu do školy, športové vybavenie atď.)
- ❑ aktivity a činnosti zamerané na prevenciu (Nadácia mládeže Slovenska, 2004)

Projekt Komunitné centrum Kopčany

Hlavnými cieľmi projektu sú:

- ❑ **Získavať konkrétne a reálne informácie** o deťoch a mladých ľuďoch žijúcich alebo tráviacich časť svojho voľného času v lokalite Kopčany prostredníctvom mapovania terénu
- ❑ Prostredníctvom aktivít atraktívnych pre deti a mladých ľudí v spomínanej lokalite **rozvíjať životné zručnosti** a motivovať ich k aktívnemu zapájaniu sa do života komunity v pozitívnom zmysle a vytváraní trvalých podporných vzťahov
- ❑ Pomôcť mladým ľuďom **v plánovaní a realizovaní pozitívnych zmien v ich živote** a to najmä psycho-sociálnym poradenstvom a doprevádzaním v rámci problémov, s ktorými sa cieľová skupina potýka
- ❑ **Zvýšiť povedomie** dôležitých dospelých **o problémoch a podmienkach** detí a mládeže žijúcej v lokalite Kopčany a spoluúčasť na vytváraní fungujúcich pomocných a prevenčných systémov (OZ Odyseus, 2003)

Vnímanie nízkoprahového prístupu klientmi a pracovníkmi zariadenia pre deti a mládež

Zámer výskumu

- overiť preferenciu nízkoprahového prístupu u detí navštevujúcich zariadenie

(Využívajú deti navštevujúce aktivity nízkoprahového klubu zároveň služby zariadenia so štruktúrovaným programom?)

Čo je dôvodom, pre ktorý niektoré deti prestali štruktúrované služby rôznych krúžkov a športových klubov využívať?)

- zistiť motivačné faktory u pracovníkov a dobrovoľníkov nízkoprahového zariadenia

(Ktoré faktory sú dôležité pre zotrvávanie pracovníkov v nízkoprahovom zariadení?)

Ktoré faktory posilňujú rozhodnutie zanechať prácu v nízkoprahovom zariadení?)

Vnímanie nízkoprahového prístupu klientmi a pracovníkmi zariadenia pre deti a mládež

Využívajú deti navštevujúce aktivity nízkoprahového klubu zároveň služby zariadenia so štruktúrovaným programom?

Zo zhrnutí jednotlivých interview vyplýva, že väčšia časť (10 zo 14 respondentov) týchto detí zároveň nevyužíva ponuku iných zariadení poskytujúcich priestor a aktivity pre trávenie voľného času.

Čo je dôvodom, pre ktorý niektoré deti prestali štruktúrované služby rôznych krúžkov a športových klubov využívať?

Respondenti a respondentky uvádzali rôzne dôvody, prečo opustili voľnočasové krúžky a športové kluby. Najčastejší z nich bol pomenovaný ako strata záujmu („nechcelo sa mi...“, prestalo ma to baviť...“), vyskytli sa aj dôvody ako zmena bydliska, zdravotný stav alebo vylúčenie z aktivity pre nedodržiavanie stanovených pravidiel.

Vnímanie nízkoprahového prístupu klientmi a pracovníkmi zariadenia pre deti a mládež

Ktoré faktory sú dôležité pre zotrvávanie pracovníkov v nízkoprahovom zariadení?

Zamestnanci a dobrovoľníci uviedli ako dôležité motivujúce faktory dobré (nielen pracovné) vzťahy so spolupracovníkmi, rôzne benefity poskytované zo strany organizácie (vrátane platu) a získavanie nových skúseností. Rovnako je pre nich motivujúca možnosť pomáhať a byť užitoční. Práca v zariadení napriek svojej nízkej štruktúrovanosti musí mať jasné smerovanie a pozorovateľné výsledky. Mnohí z opýtaných považujú prácu v nízkoprahovom zariadení za výzvu.

Ktoré faktory posilňujú rozhodnutie zanechať prácu v nízkoprahovom zariadení?

Pracovníci by podľa svojich výpovedí zariadenie opustili, keby ich práca príliš unavovala alebo predstavovala fyzické ohrozenie, keby nenapĺňala počiatkové očakávania alebo by projekt stagnoval. Od práce v zariadení by ich rovnako odradili zlé vzťahy medzi členmi tímu, príliš málo času pre priamu prácu s klientmi a neposkytovanie dostatočnej psychohygienickej starostlivosti. Negatívne faktory na strane pracovníkov predstavuje nedostatok času a pocity zlyhávania v práci.

Projekt Komunitné centrum Kopčany

Nezodpovedané otázky v diskusií:

- ❑ Ako motivovať rodičov klientov zariadenia k spolupráci??
- ❑ Zasahovať do interakcii klient – klient, klient – rodič v teréne??
- ❑ Nakoľko sa na pracovníkov nízkoprahových zariadení vzťahuje ohlasovacia povinnosť??
- ❑ Je efektívne využívať v práci s klientmi sankcie pri prekročení pravidiel zariadenia??
- ❑ Ako vyriešiť obmedzenia súvisiace s malou kapacitou zariadenia??
- ❑ Ako systematicky pracovať na komunitnej úrovni??
- ❑ Ako personálne zabezpečiť prevádzku zariadenia (je možné a efektívne využívať aj v podmienkach sociálne vylúčenej komunity prácu dobrovoľníkov...)??